

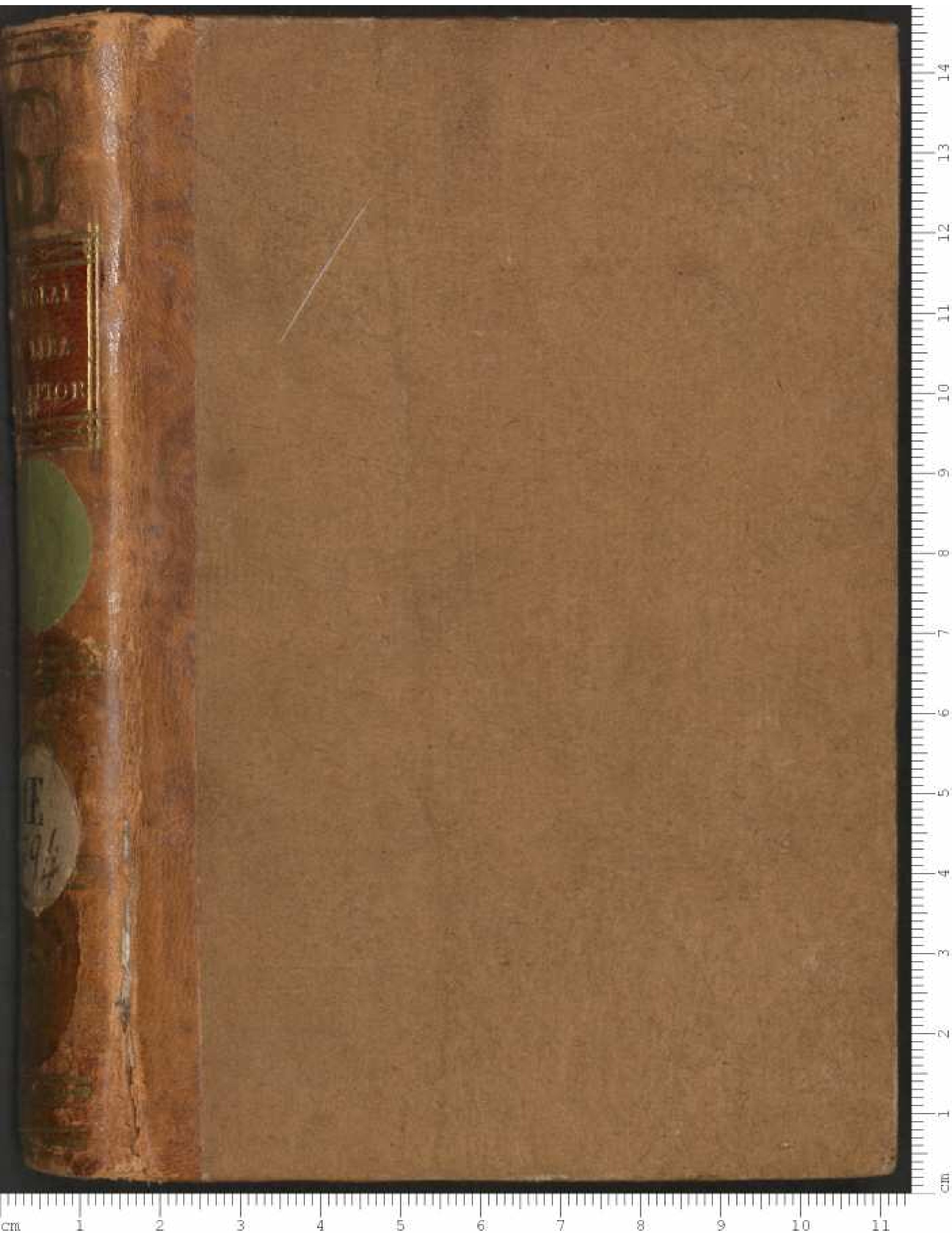
NICHOLAI
DE LIRA
PRECEPTOR

recueil factice.

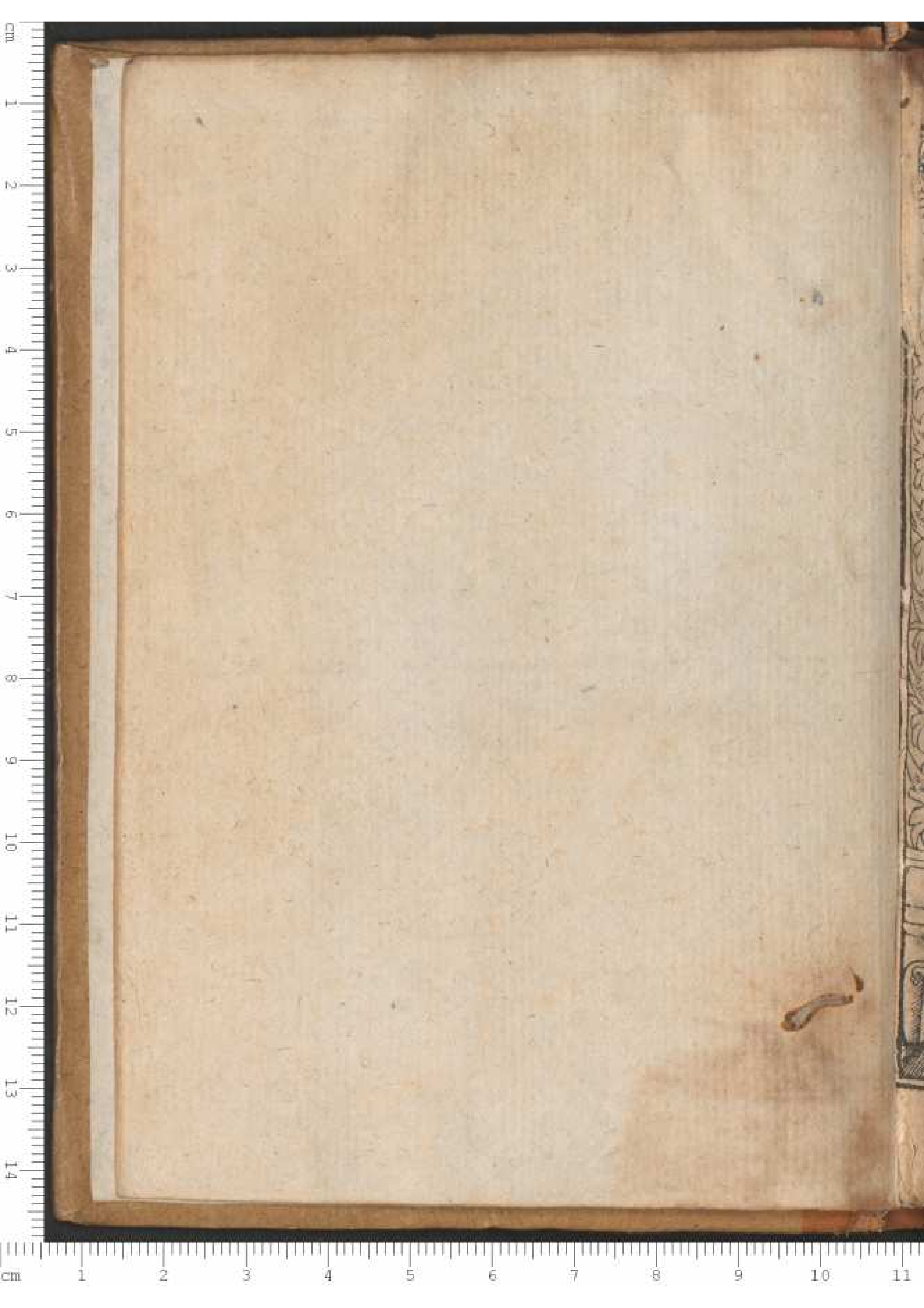
1° Nicholai de Lira.....
preceptorium......
Double, même lettre, 384 bis

2° De immortalitate anime
Houppelande.

3° gerson. de passionibus anime.

4° autoritates aristotelis, Senece
Boetii, Platonis & &.*

* Double, même lettre dans
386.

De passionibus anime

Gerson.

¶ Tabula huiꝰ tractatus de passionibus anime A magistro Johāne gerson/ Incipit feliciter.

Finis tabule.

F. [handwritten signature]

Incipit tractat⁹ notabilis de passiōib⁹ aīe venerabilis viri/ Magistri Johis gersō.

P Assionū feruorē/ effectū/ et originē cognoscere: ꝓdest aīe ad deuotiōis scolā vocate. Sane quēadmodū sūma viciorꝫ est trāsisse ī affectū malicie/ ita vt iā ipsū vitiū ex intimo sensu placeat: sic culmen virtutꝫ est trāsisse ī affectū iusticie. Affect⁹ ꝟo vel est passio ab agēte derelicta ī potētia cognoscēte: vel similitudinē hꝫ passionis. Nō est autē deuotio sine affectione. Nā deuotio q̄d aliud est/ q̄ extēsio vel eleuatio mētis ī deū ꝑ piū ⁊ hūilē affectū? ¶ Rursus. Oīs virt⁹ cū sit affectio moderata ⁊ ordīata vitiū ex defectu modi ⁊ ordinis ī affectibus ꝓueniat: nūq̄d nō salubris erit affectionū passionalium cognitio? Passionū q̄ppe ignorata qualitate/ neq̄ ꝟtutū neq̄ habituū/ imo nec ipsius hoīs neq̄ tentationū suarꝫ multiplicium poterit sufficiens noticia vel ars adipisci. Quo pacto deniq̄ sicut oportꝫ orabim⁹ mēte/ orabim⁹ spū/ iubilātes ī cordibꝫ nrīs ⁊ laudātes deū/ ī psalterio decacordo cū cātico ⁊ cithara: si desideriorꝫ ⁊ affectōnū q̄ suauē hāc armoniā reddere hñt naturā ignorauerim⁹? Sētiūtur ab idiotꝫ ⁊ sīplicibꝫ aliq̄n experimētaliter tales affectus. nec negam⁹. Uerūtamī additio doctrīe multū ꝓfert. Hac ꝯsideratōne ꝑmoti sūt sctī prēs/ noīati poemen ⁊ arseni⁹. in quorū ore vix nisi de passiōibꝫ earꝫ ꝟmo ꝟsat. Prebtī igit̄ materiā de passiōibꝫ ⁊ earꝫ ꝯditiōibꝫ/ de causꝫ ⁊ effectibꝫ/ de mō q̄ꝫ vtēdi: eis placuit sub aliq̄bus ꝯsideratiōibꝫ ꝑtractare. Id q̄d reliquū erit/

(multa aūt relīqnt) īueniet apd sāctū tho. ī pria scđe septia q̄stiōe vicesimascđa: et deīceps. additꝫ quos allegat doctoribus.

¶ Pria ꝯsidera°. ī q̄ ondit q̄d sit passio ꝑ diffōez

Passio est īclinatio q̄dā vel coaptatio/seu similitudo et cōueniētia derelicta ab agēte in passū/ꝑ quā trahit quodāmō ipsū passū ad agēs. aut eidē coaptat vel assimilat/et refugit cōtrariū ¶ Certe quēadmodū ignis generās ignē ex aere reliquit ī igne gēito caliditatē et leuitatē/q̄ leuitas suo pōdere vel tractu mouet sursū ad similē ignē et dū illic est q̄escit/odit vo locū deorsū tāq̄ sibi nō ꝯueniētē/et refugit ipsū neq3 q̄etē h3 in illo: sic hō ꝓporciōaliter affectus ꝑ amorē ad aliq̄d/ īclinat ad illd. et si nō h3 desid̄at et ꝯcupiscit ipsū. et si adipiscit: q̄escit et delectat ī eo/odit vo ꝯtrariū et horret approximatōez ei⁹. et si ei ꝯiūgit: dolet et tristat

¶ Et he sūt sex passiōes/tres respctū boni siplicr et tres similter respctū mali. ꝑut īferius docebit. Amor/ꝯcupia/dlecta°. odiū/fuga/dolor/vel īq̄etudo

¶ Scđa ꝯsidera°. vbi ondr q̄ etiā ī reb3 pure natalib3 sit īuēire passiōez. et d varis noib3 ei⁹.

Passio q̄libet īseq̄t cognitōez. vel cōiūctā: vt ī cognitꝫ. vel nō cōiūctā: vt ī nō cognitis. H3 itaq3 q̄dl3 ens natale suas incliatōnes certas tāq̄ remēoratū et directū ab ītelligētia nō errāte q̄ de⁹ est. Agit q̄ppe de⁹ oīa tāq̄ sūmū bonū suipsi⁹ diffusiuū. Et ꝑpter seipsū creauit oīa tanq̄ finis oīm. Jđo bonū qđ h3 rōnē efficiētꝫ et finis: ponit a btō dionisio primū nomē dei. Cōseq̄ns est igit q̄ ī re q̄libet dereliquat de⁹ passionē q̄ sit assimulatio q̄dā vel coapta° et cōueniētia/vel

iclinatio et tendētia ad ipsū scʒ ordinē sue sapie
in qua fecit oīa ī numero/pōdere: et mēsura. Hec
autē inclinatio generalis ad finē vltimū p fines
particulares et pximos noīatur appetitus vel af
fectio natalis. qñqꝫ pondus rerū. qñqꝫ tract⁹ seu
tendentia. qñqꝫ fedus rerū stabile. qñqꝫ amor in-
situs. qñqꝫ lex. qñqꝫ regula. qñqꝫ instinctus. qñqꝫ
equitas naturalis. qñqꝫ sēsus nature: aut aliquo
tali vocabulo. Sed res eadē est q sepe nichil dicit
supadditū ad ipam naturā. neqꝫ vt accidēs: neqꝫ
vt habitus: sʒ vt ipa natura taliter instituta/q ex
agente deo et oīa disponēte fortiter et suauiter ha
bet tendere in talē vel in talē finē: et moueri ad il
lum si absit vel absens sit: nisi impediat/et requi
escere in adepto. Odire vo cōtrariū/fugere quo
qꝫ/nec in illo quiescere: hoc somniasse visus ē era
clitus. dicens oīa fieri per litem et amiciciā. Hoc
quoqꝫ dixit aristoteles enūciās bonū esse qd om-
nia appetūt. Et hunc esse finē oīm deū cōfessus ē
q solus/sicut est ineffectibilis ab alio: sic impassi
bilis solus inuenit. tam passiōe pfectiua: vt est il-
luminatio in celo. q defectiua: sicut ē dolor ī cor-
pore aīato. Nisi forte quis abuti ausus diceret in
emanatōibus diuinis repiri passionē. sicut gene-
ratōem filii passionē diceremus. et similiter pas-
(siuā spūssctī spiratōeʒ.

Cōsideratio tertia de passiōib⁹ ɔseqntib⁹ cognitōeʒ ɔiūctā. et hoc ī cōt.

Passio seqūēs cognitiōem ɔiūctā: repit in oī
vtute cognitiua/ī qua passiōes derelicte ab
agētibus inchoant et terminantur in appetitiua
virtute. ita vt passio talis generali nomie descri-
bi possit/q est inclinatio vel mot⁹ pueniēs ex co

gnitōe vel apphensiōe alicui⁹/vt cōuenientis vel discōuenientis: p̄sentis vel absentis. Et siquidez motus ille q̄ qn̄q₃ successiu⁹ est: qn̄q₃ p̄manēs vel ı̄manēs. sicut est amare. Si inq̄ cōsequit̄ ad cognitōez pure sensitiuā: sic dicit̄ passio aı̄alis. Si xo sequit̄ cognitōez ipsius rōnis deliberātis vel dictātis de particularib⁹ agendis: sic dicit̄ passio volūtaria/vel rōnalis/vel cōscientiosa. Si xo sequat̄ cognitōem pure intellectualē seu mentalez in cui⁹ lumı̄e cognoscunt̄ prima principia moralia: sic potest noı̄ari passio/sinderesis/vel mentalis excessus: vbi fit raptus ⁊ extasis. Et ita q̄druplex genus passionū potest apud hoı̄em inueniri naturaliū/aı̄aliū/rōnaliū/intellectualiū. Et qm̄ apud ph̄antes principalis sermo est de passiōib⁹ cōsequētibus cognitōem sensitiuā tam in aı̄alibus q̄ in hoı̄bus/eo q₃ ad illas transmutat̄ corp⁹ trāsmutatiōe sensibili/et ad trāsmutatōnes istas similiter ip̄e passiones aliqn̄ ɔsequūtur: existimamus idoneū tractare primo sepatim de passionibus hm̄ōi aı̄alibus: q̄bus cognitis facile erit p̱ similitudinē ⁊ coaptatōem de reliquis tā naturalibus/q̄ volūtariis/q̄ ı̄tellectualib⁹ h̄re sermonē.

¶ Cōsideratio quarta: quomō tripliciter cognoscantur passiones animales.

PAssiōes aı̄ales cognoscūtur ex subiecto/obiecto/⁊ effectibus. Suū equidez subiectū est vis appetitiua sensualis: q̄ respicit bonū tēporale particulare hoc vel illud tanq̄ sibi cōueniēs/⁊ malū tanq̄ discōueniēs: ⁊ hoc sub ratōe cōmodi vel incōmodi. q₃ ratio iusti p̄prie nō est ibi. nec s̄m eā p̱prie sumunt̄ passiones: sed magis ip̄e vir

tutes in ipa rōne ⁊ mente. ¶ Causat ergo mot⁹ qui dam in appetitiua virtute cōsequēte apphensionem virtutis cognitiue sensualis exterioris vel īterioris. Cui⁹ obiectū est verū simplex/velut q̄dā adequatio rei cognite ad cognoscētē. Bonū vero supaddit ꝯueniētie rōnē. Et quoniā bonū cōmodi potest cōsiderari absolute sine cōtradictiōe aliqua/vel cōsideratur nūc vt absēs/nūc vt p̄sens/nūc vt arduū ⁊ difficile/atq̧ ita ꝓporcīōaliter de malo: ꝓpterea scd̄m hoc diuersificatur vel ramificatur virtus appetitiua ⁊ similiter passiones. Et q̄ppe viriū appetitiuarū: alia cōcupiscibilis: alia dicitur irascibilis. quaꝝ distictio sumitur ex obiect[is]. Nam vis ꝯcupiscibilis respicit bonū vel malū/non sub rōne aliqua difficultatis aut arduitat[is]: s[ed] quoniā ꝑmulta supueniūt nata īpedire cōcupiscibilē ī sua inclinatione vel tēdentia ad quietē circa bonū. ⁊ in odio fuga vel inq̄etatiōe circa malū. Hic data est ei tanq̄ ꝓpugnatrix ipsa virt⁹ irascibilis que tendit in bonū adipiscēdū vel malū depellendū. q̄le nullū in deo repitur. ideo nec irascibilē h[abe]t vllā.

¶ Consideratio quīta de numero et sufficientia passionū. ⁊ q̄re passio ire nō habet cōtrariū.

PAssionū numerus ⁊ sufficiētia sumitur tam a subiecto: q̄ ab obiecto. Uis itaq̧ ꝯcupiscibilis/vel respicit bonū cōmodi absolute: ⁊ sic causatur amor: vel libido q̄ vel est coaptatio vel inclinatio quedā ad bonū cōmodi. vel respicit illō vt absens: ⁊ sic causatur desideriū ⁊ cōcupīa/ seu cupido vel cupiditas/quasi satagens illud adipisci. Uel respicit bonū cōmodi vt iā adeptū. et sic causatur delectatio/vel leticia /vel voluptas. ¶ Dicendū

quocꝫ est ꝓporcionaliter de tribus aliis passioni bus respectu mali seu īcōmodi. quale si apphēdi tur absolute: sic est odiū. qđ est discōueniētia q̄dā ꝛ disproporcio passi ad ipsū malū. Uel apphēdit malū vt absens/licet vt iminēs: ꝛ sic oritur fuga vel abominatio/vel horror. Aut apphendit ipsuꝫ malū vt iā p̄sens: ꝛ sic orit tristicia/dolor: ꝛ angu stia. cū similibꝫ. Et ita sex reperim⁹ passiones ī cō cupiscibili. tres respectu boni. amorē/desideriū: ꝛ delectationē. Et tres respectu mali. odiū scilꝫ/ fugā: ꝛ dolorem. ¶ Rursus ipsa vis irascibilis cū nō respiciat bonū vel malū nisi sub rōne difficilis ꝛ ardui ad adipiscendū vel fugiendū/quale nullū est bonū vel malū vt presēs: ꝓpterea manet solū in tendētia vel fuga. Nā q̄dq̄d est p̄sens vel ade ptum vt tale est cadit in rationē cōcupiscibilis. Tendit ergo vis irascibilis in solū bonuꝫ vel ma lum absens tanq̄ difficile/ad obtinenduꝫ vel refu giendū seu depellendū. Et siq̄dem hoc fiat respe ctu boni futuri cū fiducia adipiscendi: sic dicitur spes. si cū diffidētia: sic dicit desperatio. Si vero fiat respectu futuri mali/ꝛ hoc cū fiducia repellēdi et oppugnandi: sic habem⁹ audaciā. si cuꝫ diffiden tia: sic metus aut timor exorit. Et vtrobicꝫ fidu cia vel diffidentia potest īueniri nunc cuꝫ certitu dine: nunc sine certitudīe. q̄uis iste passiones cer titudinē magis īportare videātur. Sic ergo qua tuor habem⁹ passiōes in irascibili. duas respectu boni difficilis futuri. spem/ꝛ desperationē. et du as respectu mali futuri difficilis. audaciā ꝛ metū seu timorē. Supadditur q̄nta passio respectu mali preteriti. quā dicimus iram. duꝫ vis irascibilis as

surgit ad vindictã illate iniurie. q̄ iiuria apphen
ditur vt lesiua ꝓprie excellentie: ꝛ inductiua mīo
rationis seu vilipensionis. ideo q̄rit vicissitudo q̄
dam lesionis tanq̄ agẽs cõtrapatiat vt dignũ est
ꝛ sic fiat q̄dam equalitas. ꝛ hoc apphendit vt dif
ficile vel arduuz. Sz cur hec passio nõ hz ꝯtrariã:
Rñdem⁹. q̄ virtus irascibilis sic offirmet q̄ nul
lomõ satagat vel audeat assurgere in vĩdictã iīu
rie iã illate: hoc nõ fit nisi duplici cã. Una. q̄a ma
lũ apprehẽdit vt presẽs ꝛ ineuitabile/ ꝛ ita cadit
sub ratiõe tristabilis ꝛ dolorosi: nec exit rõnẽ con
cupiscibilis. Aut hoc fit q̄a vis irascibilis non sa
tagit in vĩdictã. ꝛ ita cadit a ratione ire. q̄a repu=
tat q̄ iiuriãs satis cõtra passus est aut cõtra patie
tur sine vlla difficultate q̄ñcũq̄ placuerit/ ꝛ ita q̄=
etat seu q̄escit: et quodãmõ delectat tanq̄ in ade
pta victoria. ꝛ iterũ spectat ad ꝯcupiscibilis rõnẽ.
¶ Cõsideratio sexta de ordine passionũ inter se/
et earum originatione abinuicem.

Passionũ animaliũ prima et velut vnica ra=
dix: est amor seu libido. Amor q̄ppe aĩalis/
est inclinatio vel motus cõsurgẽs ĩ aĩali ex appre
hensione boni/ vel tanq̄ boni sibi. vtpote q̄ valz
ad suũ esse vel bene esse cõseruãdũ. Cũ igit bonũ
prius sit q̄ malũ (nã malũ non dicit nisi priuatio
boni/ et habitus nõ est dubiũ prior est priuatione/
vnde nec aliq̄d odio habet nisi quis alicui quod
diligit apprehẽdit esse cõtrariũ:) supest vt omẽs
passiones respectu boni precedãt eas q̄ directe ꝛ
de ꝓximo malũ respiciũt. tã ĩ cõcupiscibili q̄ ira
scibili. Inter eas vero q̄ circa bonũ versant / vt sunt
desideriũ/ delectatio/ spes/ desperatio: amor q̄ ab

solute bonū respicit: precedere habet passiōes habentes p obiectis bonū vt absens vel vt iam adeptū/ vel vt futurū ⁊ arduū: aut sub aliqua tali cōtracta rōne. ¶ Habem⁹ cōseqnter q̄ vis cōcupiscibilis prior est ad irascibilē/ q̄uis passiones irascibiles frequēter ad cōcupiscibilē terminentur. vt spes vel audacia ad delectationē: si vincāt. desperatio ⁊ metus si vincant cadūt. Inueniemus preterea q̄ oēs passiones reducūtur ad quatuor principales. duas in cōcupiscibili/ q̄ sunt delectatio et dolor. et duas i irascibili que spes ⁊ metus appellant. Sed et sub generaliori cōsideratione omēs reducūtur ad duas/ secūdū duplicē rationē: scilz boni ⁊ mali. Et ille sūt: delectatio et dolor. Tādē fit oīm ad vnā velut radicalē originem reductio scilz ad amorē. licet cōsūmatior ⁊ pricipalior passio sit delectatio cōsequēs hūc amorē. ⁊ quiescit ī re iā adepta. Amplius vo licet amor seu libido sit prima passionū: sortit tamē ipsa ɔcupiscibilis nomen a cōcupiscētia vel cupidine. Etiā scd'm fictionē poeticā d'r q̄ cupido deus amoris est ⁊ fili⁹ veneris. Et hoc: q̄a bonū absēs vel desideratum/ magis facit se sentiri ceteris paribus ratiōe defectus ⁊ indigētie/ tāq̄ opposita iuxta se posita magis sentiant. Similē assignare possum⁹ causam cur irascibilis ab ira poti⁹ q̄ a spe vel audacia nominet. Ira q̄ppe respicit minorationē seu vilipēsionē/ q̄ inter mala maxie fugit. sicut ex aduerso excellentia magis appetit. Et ita appetit vt vite pprie aliqū preferat. quēadmodū introducit poeta euual⁹ Et hic ē anim⁹ mortꝫ ɔtēptor ⁊ illū. Qui vita bene credat emi quē q̄ris honorē

¶ Consideratio septima q̄ passiones brutorum pulcre sunt et bone.

P Assiones omēs in aīalibus brutis censende sunt bone: ⁊ pulcre. Exempli gratia. Audacia et aīositas in leone et gallo. ira in tigride ⁊ apro. voluptas ī porco/hirco/et passere. timiditas in lepore et oue. fraudulentia in vulpe. adulatio ī cane. superbia in equo. tristicia et melācolia ī casto. auaricia in cornice. Itaq̄ passiones iste neq̄ male sūt vel deformes in genere moris/cum desit ipsis aīalibꝫ arbitrii libertas ī qua fundaꝛ ratio laudis seu vituperii. Neq̄ turpes dici possūt aut male in genere entis: quoniā ens/bonū/⁊ pulcrū cōuertūtur. Propterea tātūdē habet q̄libet res sit substātia/sit accidēs/de bono et pulcro: quātū de ente. nec habere potest malū cōtrariū. Amplius vero quelibet res naꝛalis dirigiꝛ in suis motibꝫ ab intelligētia nō errante. vt dictū est iā ex sentēcia phōꝝ. cui cōformās se augustinꝰ dixit q̄ deus sic res quas cōdidit āministrat: vt eas ꝓprios motus agere sinat. vbi aūt deest/error/ ⁊ adest rei: id qđ sibi est ꝓprium desit/ et turpitudo necesse est. Quot passiones ī brutis aliq̄do turpitudinis arguimꝰ/vel horremus/⁊ odimus: ⁊ expugnamꝰ? Respōdemꝰ hoc ideo fieri: q̄a nobis ⁊ desideriis nostris aduersātur: inferūtq̄ lesionē / aut aliqua tali ratione. Mōstra ꝓinde q̄ videnꝛ esse peccata et turpitudīes in natura/ quomō ad causā primā ⁊ finē vltimū relata pulcra sint/videre facile est?

¶ Consideratio octaua q̄ aīales passiones in statu pctī plerūq̄ turpes ⁊ male sūt ī homīe.

P Assiones aīales ī hoībꝫ viatoribus sunt vt

plurimū vituprabiles/male: et turpes. Inueniemus hoc esse verū/ nō solū ex determinatione fidei: sed ex naturali deductione/si prospexerimus conditionē et finē ſm quē homo cōditus est. Homo nāq₃ cū sit nature rationalis: ipse factus ē vt discerneret inter bonū et malū. ⁊ vt maius bonū magis diligeret. Constat vero deū esse sūmū bonū Ordinatus est igit homo ad cognoscendū et diligendū deū: in quo stat sua iusticia seu bonitas et gloria. Oportet quoq₃ vt hoc assequatur aliq̄do homo. alioquin frustra et insipiēter ad hūc finez fuisset ordinatus supra brutalē naturā. Ex hac radice veritatis phīce seq̄tur q̄ homo debet sūmū bonū sūme diligere. et magis q̄ parua bona aut q̄ mala. Debetq₃ ad opationes partis sue principalis/que est ratio/magis inclinari: q̄ ad illas corporis. Debet q̄to erit iustior iusticia morali/ vel nullomō vel minꝰ affligi. Debet ſcōm porcionez supiorē ⁊ diuiniorē ac liberā: dirigere inferiorē ⁊ ei libere et sine cōtradictōe dn̄ari. Debet habere corpus suū tanq̄ instrumētū cōforme rationi immortale scȝ nec impediēs sed adiuuās rationem ac minus indigēs: q̄ corpora inferiorꝝ naturarū. Sed oīm istorꝝ ac similiū videmꝰ in hoībus contrariū/ ꝓpter passiōes corporis q̄ trahūt aīam ad delectationes sordidas ⁊ malas. trahūt ī errorēs et supsticiosas insanias. trahūt magis ad opationes corporis: q̄ ad opationes virtuosas. trahunt ad obligationē/ignorātiā/⁊ inq̄etudinē. trahunt ad afflictiones et rebelliones/ad penā ⁊ mortem plusq̄ in brutis. ⁊ in iustis sepe plusq̄ in iniustis. Quid superest nisi cōcludere tales passiones esse

cōtra rōnē ac debitū ordinē nature primitus īsti-
tute. Hic autē ordo aliter puerti nō potuit et pōt
ꝙ ex culpa libere ppetrata p ingratitudinē ꝯtra
deū. Sicut vidit q deplorās dicebat. Homo cū in
honore esset: ꝛc. Sed heu iā nō similis: sꝫ deterior
et turpior. Sūt igiꝛ passiones huiꝰ modi vitupa-
biles: q̄a tollūt obediētiā. Sūt ꝛ male ꝛ turpes:
tanꝙ priuātes ī hoīe ex viciosa radice modū/spe
ciē et ordinē. Preueniūt quippe iudiciū ratiōis/
qd oporteret subsequi. turbāt/ligant/atq̧ tirāni
sant dñium rōnis. ita vt nimis sētiat homo illam
sentēciā. Corpus qd corrūpiꝛ aggrauat aīaꝫ. Et
illd. Jugum graue sup filios ade. Deniq̧ multi
phōꝝ expiētia ꝛ rōne cōuicti/cōfessi sūt hāc corru
ptionē licet ad vnā causā nequaꝙ puenerīt. Tan
dē ex his radicibꝰ q multipliciꝰ extēdi potuerāt
necessitas oriꝛ recreatiōis hūane p mediatorem
christū deū ꝛ hoīem. Alioquin finis hūane crea-
tionis ī nichilū corruisset p tota specie. q̄a nō ad
gloriā sue viuificatiōis ꝛ fruitionis/sꝫ ad penam
eterne dānationis tota deuenisset. qd sapiētie di-
uine sueq̧ potētie ꝛ bonitati neq̧ decens neq̧ rō
nabile est ascribere. Deus q̄ppe et natura nichil
faciunt frustra. Hinc ortū habuit illa exclamatio
pphetica. Nūqd enī vane cōstituisti omēs filios
hoīm: dans intelligi ꝙ nequaꝙ. Notentur tamē
pro his que dictat sequens consideratio.

¶ Consideratio nona ꝙ in statu īnocētie fuisset
animales passiones honeste ꝛ bone. vbi etiā ostē-
ditur ꝙdo sunt bone et ꝙdo nō in statu culpe.

PAssiones aīales pro statu nature īstitute fu
issent pulcerrime. Huius ratio est. q̄a nulla

ꝑuenissꝫ iudiciū rōnis. sꝫ ad obsequiū ⁊ nutū eius vel surrexisset: vel cecidisset. Sic ī cristo neqꝫ dolo⸗ rē/neqꝫ cōcupiscentiā/neqꝫ desideriū/neqꝫ spem aut metū īuenire erat/aut aliā passionis cuiuscū qꝫ similitudinē: nisi subsequēter ad imperiū ⁊ di ctamē rationis. Porro qlibet homo q̄to āplius ꝓfecerit ī virtutibꝫ moralibus atqꝫ gratuitꝭ: tan to reformabit ordo iste ī eo vt passiones nō ꝑueni ant aut obruāt iudiciū rōnis: sed potiꝰ ad eiꝰ ius sionē moderētur. Hīc ortū est diuinū illud aristo tilis v̄bū. q ī virtuoso oīa cōsonāt rationi. Si ta men in hoībus est īuenire talē p̄usq̄ corpꝰ mor⸗ tale hoc ⁊ corruptibile īduerit incorruptibilitatē ⁊ īmortalitatē. ⁊ absorpta fuerit mors ī victoria. Sic fortassis eleuare naturā hūanā voluerūt ipsi stoici dū dixerūt q virtutes sūt impassibilitates nō vtiqꝫ q virtuosi nichil sentirēt aut paterētur/ alioqn lapidibus essēt pares: sed qa passionē q̄li bet ꝑuenit virtuosus. nec surripit aliqua velut ef frenis atqꝫ tirānisās rōnē. Sed status talis vt eq̄ faciliter adqrerek q̄ꝑ pulcre et cito describit. Epi curei autē q̄ naturā hūanā in bestialē detorq̄bāt nec aliquid porro melius aut diuiniꝰ ponebāt in hoīe: dixerūt cōsequter passiōes oēs esse pulcras et optimas. Ita enī de bestiis iā diximus. Ceterū aristoteles q̄si mediū iter ꝑgēs: negauit passioēs oēs bonas esse. qa multe ꝑueniūt ⁊ impediūt ra⸗ tionē. Negauit nichilominus oēs iudicādas esse malas ⁊ turpes: eas videlꝫ que rōne regerentur. Puto q ex istis facile est elicere regulā generalē de morali bonitate vel malicia passionū. Dū enī passiones regi debēt rōne nec regūtur: ille tūc iu

dicande sūt aut crimīaliter aut venialiter male. Nā sēsualitas ī hoīe ꝑticipat de volūtario: ī hoc ꝙ ordīata est audire rōnē. quā duz renuit audire: peccat ⁊ turpis ē. Bruta xͦo nullā hoc mō hn̄t cū rōne colligātiā. nec ordīata est eoꝝ brutalitas obtēpare rōni cōiūcte quā nō habēt. ¶ Sz orit̄ difficultas de pueris ⁊ fatuis nō hn̄tibꝫ vsum rōnis ꝑmitus īstitute/intm̄ sūt sui motus illi passiōales turpes nō hn̄tes modū speciē vel ordinē qualē hūane nat̄e postulasſꝫ integritas/ita vt verū sit iuxta hāc cōsiderationē: ꝙ nemo viuēs est sn̄ peccato sup terrā/etiā infās vnīus diei. Solus cristus post pctm̄ primi hoīs/sicut habuit īnocētiā originalē: sic ī solo regno aīe sue fuata est iugiter ab īstāti sue cōceptiōis talis obediētia sēsualitatꝭ ad rōnē: qlem primaria nat̄e iustitutio ī hoīe plātauerat. Et talē neqꝫ in xͦgīe maria/ neqꝫ ī iohāne baptista dū infātes essent inuenire erat. Quis hec destitutio nat̄e nequaꝗ̄ īputaret̄ tūc rōni ad culpā actualē vel mortalē vel venialē apud eos sicut nec apud nos dū infātes sumus: et dū non habet ratio liberū vsum suū absqꝫ omni precedenti culpa actualiter nostra. Secus vbi culpa nr̄a ī causa ē. Nichilominus essēt hic attēdēda multa circa cōditōez status īnocētie et circa liberū dn̄ium qd̄ habuissꝫ ratio ꝓ omni tēpore supra sēsualitatem tā in puericia ꝙ̄ ī senio/tā motibus potētiaꝝ nat̄aliū cuiusmodi sūt nutritiua vegetatiua/⁊ generatiua: ꝙ̄ sensitiuarū/sicut sūt imaginatiua et fātastica. ⁊ exteriores qnqꝫ potētie de quibꝫ nō est hic dicendū ꝑ singula. sicut nec quale dn̄ium ī istꝭ cōprehēsores fuerint habituri

¶ Consideratio decima de duplici origine passionū animaliū: que scʒ est exterius sensibile ⁊ interior ratio vel spūs.

Passionū animaliū generalis origo duplex īuenit. Proueniūt enī frequēter ex sensibilibus exterioribus agentibꝰ ī ipos sensus: vt in visū/auditū/gustū/tactū/⁊ olfactū. ⁊ hic modꝰ in hoīe ē velut ab inferiori. Proueniūt nichilominꝰ velut a supiori: dum spūs rationalis actuatꝰ hac vel illa cognitōe ex cōsequēti volitōe vel nolitōe impat mēbris inferioribus mouens ea quēadmodū xp̄us horribilē mortꝭ apphensionē īmisit a rōe in sensualitatē. Talis enī colligatio cōiungit portōem sensualē ad portiōeʒ rōnalē: sic ꝙ vicissim actus vniꝰ redūdat in alteram. Quāuis in nō virtuosis tractus sensualitatis sit fortior/⁊ ita fortior ꝙ nō est ī ptāte rōnis nō tangi irruētibus primis passionū motibꝰ licʒ sub ea sit ille appetitus ⁊ dn̄eꝶ eius taliter ꝙ neqt ab īuita rōne cōsensū extorq̄re. Secus in pfecte virtuosis. secus ī beatis. secus in xp̄o. secus p̄terea ī statu primario: de quo ꝓbabile est sentire ꝙ nūq̄ nisi desup impante rōne potuisset qd̄cū ꝗ sensibile forinsecus agere in sensus. Alioqn vix haberi pōt exitus qn necesse sit cōcedere deceptōes ⁊ errores potuisse cōtingere ꝓ illo statu: ⁊ passiōes de necessitate p̄uenisse rōeʒ. Expediūt aūt se leuiter q̄ sentiūt vt diximꝰ sane modo nūc apud naturā destitutā cōtrario/qn̄ necesse est vt oīs nostra cognitio incipiat a sensu deorsū. Tūc aūt desursū sep descēdit.

¶ Consideratio vndecima cōcordās stoycos cum paripatheticis in positione passionum in spiritu interiori rationali.

Passiones suas suo modo dicendus est habere spiritus noster rationalis. similiter et ratio seu volūtas. Presupponēda sūt hic oīa que de distinctione spūs et rationis ⁊ sensualitatis tradiderunt doctores sacri non discrepantes in hoc a phis eleuatis. de quib⁹ in alio loco tractauimus dū scientiā de theologia mistica vtraq̨ declarare tā speculatiue q̄ practice conati sumus. Et q̄tū patitur presēs breuitas dicim⁹ iuxta iā notata q̄ sicut ad cognitionē sensualem natus est sequi quidā motus ad prosecutionē vel fugā dū apprehenditur aliquid vel tanq̄ conueniens vel disconueniens: Sic suo modo nata est sequi quedā affectio longe tamē purior ad cognitionē spūs in lumine pure intelligentie a fantasmatib⁹ denudate dū se ad lumen eternū desup conuertit quasi ad speculū quoddā eternitatis ⁊ ad montes eternos a quibus mirabiliter illuminat de⁹. voluntas similiter dū insequitur cognitionē ratōnis quasi mediā inter lumē spiritus ⁊ cognitionē sensus habet in se motus passionales suo modo qui tamen nō alterant per se et īmediate corpus q̄r nec fiunt organo mediāte corporeo quēadmodū passiones sensuales oriunt̄ quarum affectus varii sunt in corpe vt ad leticiā sequitur dilatatio cordis. ad tristiciā constrictio. ad irā supercalefactio. ad timorē frigefactō. ⁊ ita de reliquis. Unde cor in gaudio paulatī dilatat̄. et maxime ad interiora, ꝓpter qđ moueri dr̄ a medicis versus pectus. In tristicia vero paulatī econtra sc̄z ad interiora et maxīe versus deorsū. In ira vero subito versus pectus. In timore vero mouetur

ad oppositū subito. In verecūdia subito ad vtrū
q̨. in angustia vero paulatī. Et ita nō ponūt me
dici nisi sex passiones iuxta sex modos alterandi
corpus̄. Animaduertat aūt studiosus diligēter hāc
de passiōibus distinctionē. qm̄ multa videtur in
ter sapientes varietas. de mō ponendi vel negā-
di passiones nisi concordaret eos ista considera°
siue distinctio. Posuerunt stoici passiones nō ca
dere ī sapientē ꝓut prosp improbat ex sacris lit
teris. Aristoteles similiter eis per ratōnes ab ex
perientia sumptas cōtradicit. Sȝ intelligamus
q̄d in re sentiunt ꝛ eos statī conuenire videbim⁹
Concedunt stoici gaudiū sapienti. leticiā tollūt
tanq̄ vanū aliqđ et ludicrū nec seuerū. Cōcedūt
et sapienti amorē virtutū ꝛ odiū viciorū et spem
bonā. et fugā vel horrorē inhonestatis. Alioqui
nullū in sapiente plus q̄ in lapide virtutis locū
linquunt. Negant tamen in sapiente timorē/ mi
sericordiā/dilectionē/iram/tanq̄ egritudines et
morbos animi pestiferos sicut noīat cicero in de
tusculanis. Sic sentire visus est boetius dū has
quattuor passiones abiciendas in inquisitōne ve
ritatis metrice iubet. Tu quoq̨ si vis lumine cla
ro cernere veꝝ tramite recto carpe callē/ gaudia
pelle/pelle timorē. nec dolor assit. Spemq̨ fuga
to. nubila mēs est vinctaq̨ frenis. hec vbi regnāt
Quis tamen existimauerit boetiū vel alterū sa
pientē negauisse qm̄ plures et varii sint aīarū no
strarū ad virtutes et ad vicia spūales affectus. ec
ce q̨ differentia negationis et concessionis passi
onū inter phōs magis ex noīe q̄ ex re pendere vi
detur. Cū vero sit consideratio nr̄a q̨ passiones

suas suo modo dicendus est hr̃e sp̃us rationalis.
Similiter et ratio seu voluntas proportionabili
ter ad appetitũ sensitiu .ũ differenter tamen.
¶Consideratio duodecima quomodo noĩa pas
sionũ sensus transferuntur ad passiones mentis
et spiritus. et de differentia earum.

PAssiones spirituales magis attendēde sũt
aĩe ad deuotionē vocate quã sensuales vt il
las adipisci et etiã secundũ eas affici mereatur.
Si enĩ deuotio est sicut est eleuatio mentis in de
um per piũ et humilē affectũ vtiqȝ iam affect⁹ il
le non est intelligēdus esse solũ sēsualis q̃ frequē
ter nõ est in nostra potestate nec respicit iustũ vt
iustũ est: nec est solius voluntatis insequentis co
gnitionē. portionis inferioris ipsius ratiõis aspi
cientis fantasmata licet absqȝ fantasmate nõ sit
qm̃ hoc nondũ est perfectorũ q̃ ꝓ consuetudine
exercitationis habent sensus spirituales insitos
in apice superioris portiõis ipi⁹ ratiõis. q̃ portio
legibus eternis innitit̃ in lumine pure intelligē
tie impmixte loco et tempi. Et qm̃ noĩȝ grandis
est sepe penuria. qȝ nichilominꝰ ĩstitutõ libera ē
Trãsferam⁹ deīcepſ noĩa passionũ aĩaliũ de qb⁹
phi tractauerũt ad affectões hmõi spũales q̃les
bȝ aĩa dũ cõtēplãs deũ amat ipsũ vt totũ amabi
lē. ꝯcupiscit ipȝ vt totũ desiderabilē fruit̃ ⁊ ꝯetat̃
⁊ delectat̃ ĩ eo vt ĩ toto bono vtrũqȝ iam adepta.
Odit v̾o q̃cq̃d ab hoc toto amabili/toto deside
rabili/toto delectabili separe põt. Hic illꝰ sibi ve
hemētissiȝ odiũ ad pctã/horror ⁊ abomĩatio ⁊ fu
ga ⁊ detestatõ si videat̃ ĩstare. dolor aũt acerbissi⁹
⁊ ĩq̃etudo molestia si forsã affuerit. hic p̃t ea spes ⁊
gēs dũ ꝯsiderat magnificētissiaȝ ⁊ mũificētissiaȝ

vel liberalitatē repromittere eternā audacia rur sus magnanimis in aggrediendo grandia pro pter deū zelus quoqꝫ diuini cult⁹ et honoris. De speratio autē in viribus propriis vel de viribus ꝓ priis. vt ex consideratione tantorū discriminū ⁊ diuinorū iudiciorū inscrutabiliū metus ingens. Ecce habemus in spiritu passiones vndeci prin cipales/amorē/concupiscentiā/delectationē/odi um fugā/tristiciā/spem/desperationē/audaciam metū/irā/vel zelū. Et vt ad vnū dicamus et diffe rentiā propriam assignemus. passiones aīales vt tales sunt versantur circa rationē cōmodi vel in cōmodi. Spirituales vero ad rationē solius iusti vel iniusti respiciunt.

¶ Consideratio tertiadecima in qua per figurā ostenditur quomodo passiones causate ex consi deratiōe diuinorū iudiciorū sit iugiter cōtēplāde

Passiones spirituales habētes originē ex consideratiōe pura et lucida iudiciorū di uinorū quoad bonos et reprobos habende sunt iugiter apud deuotos tanꝗ cētrū aliquod vel car do vel axis vel sydus īmobile inter volubiles ali as qualescūqꝫ et vndecūqꝫ surrexerint passiones Puto ꝙ passiōes huiusmodi spūales habuerat qui dixit. Dñe ante te oē desideriū meū. Et rur sus. Oculi mei semper ad dñz. Pro cuius intel lectu placeat vti manuductione grossa figurali. Constituamus naui in medio mari ordinem⁹ eā et armemus tā hoīb⁹ ꝙ instrumentis oībus req sitis. sit in medio nauis malus erect⁹ portans ve lū expansū ad ventorū susceptionē. sit in sūmita te mali rector nauis ita collocat⁹ ꝙ pōt quaqꝫ vsū

sursū ꝛ deorsū/dextrorsū/et sinistrorsū. ante et re
tro prospicere sibi de oībus: ita vt neq; fluctuose
elationes maris. neq; caligiēs nebulose. neq; vn
darū aspersiones. neq; extensiones. neq; distēsio
nes veli pro varietate ventorū. neq; concursus ꝛ
occursus nautarū seu remigantiū seu naui regē-
tiū valeat obstare quominus inspiciat oīa: q̄ vi-
denda decreuerit. Talis rector ꝛ si ferat nūc hac
nunc illac per hanc naui. si circūsonātes etiā va
rias mutatiōes predictas ꝑpeti cōpellit: nichilo
minus liberū semꝑ habet ꝓspectū ad īmobilem
celi plagā quā polū noīam⁹. Detorquet insuper
oculos ꝛ si dū placuerit per oēz circūquaq; in in
finis regionē. Existima talē debere esse spm̄ in
nauicula corꝑis qualis tibi descriptus est rector
nauis. Ascendat ipe oportet arcē seu speculā syn
derif quā appellauit mistice ꝓpha. montem dñi
paul⁹ celū tertiū. iohannes esse in spiritu. ꝓspici
at ex illa specula tanq̄ ex sūmitate mali stabilē
celi axem q̄ deus est/ qui scz stabilis manens dat
cuncta moueri. videbis q̄ spirit⁹ iste poterit an
notare ventos passionū variarū tanq̄ ex duode-
cim partib⁹ et plagis ducentiū originē. A deo/a
bono angelo/a malo/a celo/ab innata complexi
one/ab actione qualitatū primarū/ab actione q̄-
litatū secundaꝝ/ab ymaginatiua virtute/a spiri-
tu/a ratiōe/ab habitib⁹ acq̄sitis vel innatis. Ta
dem a varia cōbinatione seu configuratione cau
sarū predictarū. super quibus oībus consideran
dū aliqd estimam⁹ per singula.

¶ Consideratio quartadecia q̄ passiōes spūales causantur a deo mediate et inmediate.

Passiones spūales originari a deo tā media
te q̄ imediate fatendū est. Si oīs sapientia
a dño deo est. et sapientia dr̄ a sapore secundū no
men suū. Si p̄terea gratiā virtutes et dona infū
di supernaturaliter a deo nemo fidelis ambigit/
Si rursus virt⁹ sacramentoꝝ attingit salti mini
sterialiter in spiritū. Si deniqꝫ multi sint tract⁹
dei amorosi q̄les orabat aīa sancta in canticis.
Trahe me inquit post te curren⁹ ī odorē vnguē
torū tuoꝝ. Et hec oīa atqꝫ similia cū sint passiōes
ipsi⁹ spūs vel causent eas q̄d superest nisi vt fatea-
mur deū agere passiones in spū vsqꝫ adeo q̄ iubi
let et exultet spūs in deo salutari suo. Ampli⁹ si
naturā quiqꝫ sensuū spūaliū ꝓspicim⁹: q̄ suā hn̄t
similitudiē ad sens⁹ corpales: inueniem⁹ q̄ de⁹
est ipsi auditui spūali armonia sonorissima. ꝛ ipsi
visui lux splēdidissīa. et ipsi gustui sapor dulcissi-
mus. ꝛ ipsi olfactui odor suauissim⁹. ꝛ ipsi tactui
ā plex⁹ iocūdissimus. Porro semel locutus est de
us p scripturā suā sacrā q̄ q̄uis et idipsū nō repe
tat semp per singulos vt dicit iob. repetit tamen
aperiendo sensū vt intelligant̄ hmōi scripture.
Repetit quoqꝫ īducēdo mentē v̄tute ex alto. Re
petit inclinando/inspirando/alliciendo/illumi-
nando/stabiliendo vt non solū intelligant̄: sed i-
pleant̄ et ament̄. Puto sic affici postulabat q̄ di
xit. Concupiuit aīa mea de ius. tu. in omī tempo
re. cui⁹ rationē vnā reddit. Nā testimonia inq̄t tua
meditatio mea est et consiliū meū iustificatiōes
tue. Bonū certe/securūqꝫ consiliū/iustificatiōes
dn̄i quas scriptura sacra tradit. q̄ consiliū q̄ de
serit/volēs inniti ꝓprie vel aliene prudētie hūane

volēs p̄terea seq̄ desideria cordis sui et ire ꝭ adin uentionib⁹ suis vt tandē ⁊ fallaꝭ inter tot varie= tates affectuū videlꝫ oriētiū necesse est. put ifra docebiꝭ. ¶ Cōsideratio quītadecia ꝙ passiones spūales q̄nq3 causanꝭ a bono āgelo ⁊ de mō cau= Passiōes ab āgelo dei bono frequē= [sandi. ter īmitti credēdū est. Nolo q̄sq3 expectet vt nūc ptractem⁹ studiose mōs qb⁹ āgelic⁹ spūs co pulari pōt ad hūanū illustrādo ip3/afficiēdo/mo uendo/⁊ docēdo. Perscrutatōe q̄ppe cōq̄sitio fit a doctorib⁹ scribētibus sup scd3 sentētiaꝝ. Fate mur itaq3 ꝙ āgel⁹ nō illabiꝭ ī spm̄ nostrū qm̄ hoc ip3 soli⁹ dei ꝓpriū est q̄ ita spm̄ nr̄3 sol⁹ pōt dn̄an ter possidere/fortiter atq3 suauiter vt sepe motōi atq3 viuificatōi spūs noster obediat vltro: ⁊ sic vl tro tn̄ vt nō hēat phas obniti. et hūc ingressū dei dn̄antiū noiam⁹ illapsū. Sūt nichilo⁹ alii mōi qb⁹ āgel⁹ bon⁹ agit ī spm̄ nr̄m. vn⁹ ē p applica tionē imediatā sue substātie ⁊ v̄tutꝭ ad spm̄. Nō q̄dē naꭍali ordīe ꝓ statu p̄ntꝭ miserie: s3 dispēsati one supnaꭍali. Facta sūt applicatōe tali cū āge= l⁹ sit substātia luīosissīa v̄tuosissīa ac benignissīa q̄s negauerit quī alliciaꭍ et q̄dāmō trahaꭍ spūs nr̄ ab hmōi luīosa ⁊ benigna ⁊ suaue olēti v̄tute tanq̄ si ferrū trahaꭍ a magnete vel appetitus ab obiecto placidissimo ⁊ couenientissimo moueaꭍ p̄sertī si fuerit spūs noster purus/castus/īteger ⁊ sanus sine discrasia febrili corruptiōis viciose. sn̄ interpositōe sordidarū cogitatōnū cū desideriis turpib⁹ ⁊ fedis. Porro sicut imaginati sūt phan tes ꝙ actiōes celi corporei p oēꝫ orbē stellarum et planetarum ⁊ per omnia zodiaci signa formant

corpus humanū influuntꝙ et īprimunt in ipsū concathenatione quadā indissolubili. Proporcionali similitudine dicere possum⁹ ꝙ ex dispēsatōne dei gratuita quelibet celestis ierarchia a sūmo vsq₃ deorsū per oēȝ iuncturā spiritualē influere habet in hūanū spm̄ quilibet āgelus suo mō: mediate vel īmediate. Sic seraphī inflāmat. cherubī illustrat. troni stabiliunt. Et hoc secundū tres vires aīe affectiuā. s. itellectiuā et executiuā Et secundū tres eius portiones/superiorē/inferiorem/et infimā sensualē. Vn̄ et appropriaci⁹ prima ierarchia mouere dr̄ portōnē superiorē aīe q̄ respicit pria principia. secunda portionē inferiorem q̄ respicit conclusiones generales. Et tertia portionē sensualē que ad singularia magis dilabitur. Quisq₃ p̄terea studiose recogitauerit ea que tangere superficialiter intēdimus de causis naturalibus passionū aīaliū per quas disponitur vel indisponit̄ spūs ad passiōes spūales. aīaduertat ꝙtū dn̄ium habeat bon⁹ angelus ad inducē: dū salti dispositiue hos vel illos spūales affectus disponendo vel īmutando sensus corpales tā interiores ꝙ exteriores qui sunt organice potentie et hoc variis modis et pene infinitis iuxta variationē applicationū multipliciū hui⁹ vel illi⁹ cause corpalis. Verū de his nō est hic dicendū p singula

¶ Consideratio sextadecia quomodo mal⁹ āgelus causat passiones spūales deo pmittente.

Passiones spūales perturbant̄ crebro ab īmissionib⁹ per angelos malos factis. pōsunt quidā angeli mali ꝙtum dei prouidentia pmiserit agere similia multa ad angelos bonos tā

ob subtilitatē vigorē q₃ substantie sue ꝙ ob perspi
cuitatē naturalis ingenii. ꝙ propter experientia
rum diuturnitatē nunc in naturalibꝰ actionibꝰ
sursū et deorsū in celo et in terra. Nunc in opatōi
bus miraculosis angeloꝝ et oīū spirituū beatorū
ꝙuis errēt frequēter. Excecat eos malicia amēs
superbia furiēs sine lege et ordine liuor insaniēs
Excecat eos iustū dei iudiciū illudens eis ⁊ puer
sissimos eorū conatus aduersus electos suos con
uertat in vsū sue bonitatis. Transfigurat se ange
lus sathane in angelū lucis. sicut tradit aposto=
lus. qd̄ fieri sic potest vno modo intelligi vt ipse
malus celet innatā maliciā et horrificos affectus
suos fingendo se placitū pulchrū et benignū ad
exemplar bonorū angelorū. Imitādo pterea do
ctrinas et obseruationes eorūdem beatorū spiri
tuū in amore castitatis et virtutū tā vt seducāt fa
cilius ꝙ venerent̄ et colantur sicut deus. Nā pro
pter qd aliud īuenimꝰ ī supstitōnibꝰ magicis fi
eri thurificationes et orationes deuotas et ieiu=
nia petit q₃ fieri misteria p pueros innocētes ni
si vt efficacius fallat et colatur sicut deus? Deni
q₃ quantas habeant efficacias ad īmutatōes cor
poris actiones iste malignoꝝ spirituū: scriptura
sacra docet de magis pharaonis et alibi et ratio
certa deducit preconcesso ꝙ demones aliqui sint
aduersus quos nobis est colluctatio. sicut tradit
apostolus. Et idipsū et sancti patres multis su=
pra numerū argumentis experti sunt.
¶ Consideratio deciaseptia quomodo passiōes
spūales a celo dispositiue causant̄ ⁊ a q̄litatibus
scd̄is a celesti īfluxu ⁊ pmaꝝ actōe q̄litatū causat̄

PAssiones spirituales imittuntur a celo me-
diate tamen et solūmodo dispositiue: simili-
ter a qualitatibus secūdis cōsequētibus celestes
influxus et primarū q̄litatū actōes. longus esset
hic s̄mo de traditione astrologoꝝ quoad celestes
actiones in corpus hūanū scꝫ varietatē signorū
et planetarū et aspectuū vt ꝙ saturnus iducit ad
tristiciā. Jupiter ad leticiā. Mars ad irā. Sol ad
audaciā. Venus ad cōcupiscētiā. et ita de reliq̄s
Inde venit distictō illa / ꝙ planetarū alius est be
niuolus. alius maliuolus / q̄uis hoc nō sit accipi
endū de malicia q̄ sit innata planetis. Inducit
enī q̄tū de se est ad bonū sꝫ in hoībus abusus est
qui bone nature inclinatōes deducūt in malum
Potuerat etiā rememorari quo pacto celestes i
fluxus varias ip̄rimūt et miras tā in lapidibus
q̄ in herbis et metallis ꝓprietates: sicut i magne
te ꝑspicue cernimus. Sicut preterea dicūt reruꝫ
huiusmodi curiosi, ꝙ lapis talis portatus vel in
spectus dat audaciā. alius leticiā. alius amorem.
Hec autē oīa q̄tū habent veritatis nichil aliud ꝓ
bat q̄ nostrā cōsiderationē quoniā acceptōes hu
iusmodi fiunt non imediate in sp̄m rationalē sꝫ
i corpus ad cuius alterationē hanc vel illā nō pa-
rū inclinat̄ sp̄us ad hūc affectum sp̄ualē vel ad il
lū in se ꝓducendū quēadmodū memorat̄ heliseus
enotasse salti dū ꝓphetie sp̄m i se vellet excitari.
Qd̄ aūt demōes dicunt̄ p aliq̄s huiusmodi virtu
tes allici vel eici vel cōpelli alterius est specula-
tōis vocāt aūt aliq̄ v̄tutes h̄mōi v̄tutes occultas si
cut auicēna. Alii v̄tutes a tota specie vel que ise
quuntur formā specificā dei. sicut natura specifica

caliditatis est calefacere. Ita natura specifica
magnetis est sic mouere ferrū. Natura specifica
strucionis digerere ferrū. Et ita de reliquis effe-
ctibus quos non dicunt fieri ex concursu vel acti
one qualitatū primarū vel ex cōbinatione earuꝫ
seu configuratiōe quēadmodū fuit intentio quo
rūdā ad hec principia generalia qualescūq; effe
ctus inferiores reducere qui vel non possunt vel
difficilime possunt in assignatione tot varietatū
in effectibus semet euoluere. Inuenimus prete-
rea quosdā phoꝝ opinatos esse sicut ex articulis
parisieñ cōdēnatis palā elicit꜡ ꝙ celestes intelli-
gentie que aīant celū secundū eos taliter agebāt
in spm̄ qualiter celū agit in corpus ita vt spūs se
haberet solū passiue ad oēm scientiā cognitionē
vel affectionē. Et nil agebat sed agebatur tanꝙ
si obiectū lucidū agat imaginē sui ī speculū obie
ctū vel tāꝙ pictor āt scriptor se agat ī tabulā ꝓut
etiā boeti⁹ ī suo de ꝯsolatōe metro ꝯmemorat. Dixe
rūt rurs⁹ aliq̄ ꝙ hec actō ītelligētiaꝝ fit libē ī spm̄
nūc ad h⁹ cog̃ scēdū nūc ad illō. Alii naᵗali necessi
tate id fieri ꝯtēdebāt Ponebāt tn̄ ꝙ dispositō spi
rit⁹ ꝓut abstrahit꜡ magis aut min⁹ a carnalib⁹ vi
culis ꝛ carcere ceco corꝑis iuuat plurimū vel īpe
dit radiosos hos īfluxus. Sic saluāt magicā na
turalē. sic ꝓpheticā illuīatōez ꝛ ita de plurimis.
Sic imagīati sūt auicēna. algazel. alkind⁹. ꝛ nō
nulli doctoꝝ xp̄ianoꝝ ponētes illustrari ꝙ̄ quersū
ꝛ hoc posuerūt aliq̄ fieri ꝑ liberā ꝯuersiōez spūs
scōꝫ duplicē faciē suā nūc ad supiora nūc ad īferi
ora. Aristo. ꝟo nullā posuit nisi ab īfimis fieri co
gnitōez vel affectōez originatius ꝛ īmediate. quā

insecuti sūt oēs doctores catholici dum loquunt de statu nature destitute nec eleuate per raptus aut illustrationes miraculosas sicut dicit petrus q non hūana volūtate allata est aliqñ prophetia Raptus autē extasis apud deuotos tunc ideo dr fieri dū illustrat spūs imediate desursū quia p̄ter naturalē cursū vite presentis hoc euenit.

¶ Consideratio decimaoctaua de passionib⁹ causatis ab innata cōplexione et carū origine.

PAssiones spirituales iuuant plurimū vel impediūtur ab innata cōplexione corporali. Auctoris auit plato q aīe īsequunt corpora non quidē naturali necessitate sed ad spm liberū fiat aspectus sz quadā inclinatiōe, put corpus ipz subministrat aīe tanq instrumentū. Constat enī q ad instrumentorū varietatē consurgit in opationibus facilitas maior vel difficultas. videmus itaq circa mecanicas artes q faber aliter operatur cū instrumento quadrato, aliter cū acuto, aliter cū ebeti. Sic et scriptor vel pictor. sic erit suo modo de varia complexione mēbrorū et de his q mēbris ipsis subseruiunt vt sunt spūs corporei tā radicales q̄ fluentes vt est preterea sanguis q est cōis materia tā mēbrorū q̄ huiusmodi spirituum. Circa qd oportet attendere iuxta traditionē medicorū. q sanguis subtilis ⁊ clar⁹ in substantia, tēpatus vero in qualitatibus disponit ad gaudium maius vel minus secundū q̄titatē talis sanguis qui generat spūs splendidos aut tempatos. Sāguis autē clarus et subtilis et calidus a dñio qualis est sanguis corporū in quibus calor rubeus dominatur disponit ad velocissimā iram¹. cum sit

velocis inflāmationis et motus. sed ira hec modicū est durabilis. cū oē subtile et tenue faciliter resoluatur. Si vero sāguis fuerit subtilis et clarus sed frigidus qualis est in corporibus in quibus aquositas naturalis fleumatis dñatur inclinat ad timorē et pusillanimitatē que a quibusdā vocatur cordis debilitas. Et hoc est quia spūs a tali sanguine generatus est modicus frigiditate impediēte suā generationē. Est etiā grauis et parum inflāmabilis propter frigiditatē et humiditatē. Ideo superest vt sit ineptus calefacere cor et ab exteriori moueri. propterea neqꝫ ad irā neqꝫ ad gaudiū neqꝫ ad audaciā potest inclinare. Sāguis autē grossus et calidus si fuerit niger aut tenebrosus et inequalis grossiciei qui turbidus appellatur / qualis est sanguis corporꝝ in quibus calor appropinquans fini adustionis dñatur: disponit ad tristitiā propter tenebrositatē spirituū. et ad irā propter caliditatē ipsorū. disponit insuper ad pertinaciā vel fixā irā propter eorū spissitudinem vel grossiciē. Delent enī tarde nimis forma eis impressa et a corpore dissoluuntur. Si vero sāguis fuerit grossus et calidus non tamen turbidus qualis inuenitur in corporibus habētibus cortēperatū et epar notabiliter calidū atqꝫ siccū sꝫ lōge amplius siccū / et vtēribus dieta mediocri vel in corporibus temperatis quorū sanguis forti exercitio calefactus et inspissatus nōdū cepit aduri et denigrari. nondū disponit ad tristiciā sed ad cōstantem audaciā quā quidam vocāt fortitudinē cordis. disponit quoqꝫ ad mediocrē irā quia leticia frangit eā cū ad leticiam sint magis proni quam ad

tristiciā. Sed si ex vehemētissimis causis ira for
tis excitet̄ in talibus tarde sedat̄ ꝓpter grossiciē
seu spissitudinē p̄dictoꝝ. Sanguis aūt grossus ꝛ
frigidus non tū̄ turbidus qualis est in corpibus
cor tempatū et epar siccius ꝛ frigidius tempato
sȝ magis siccū q̄ frigidū et vtentibus dieta gn̄ati
ua de se mediocris sanguis reddit hoīeȝ medio-
crē in oībus accidētibus animi vt nō magis sit p
nus ad hoc q̄ ad illud. Sȝ intm̄ differt ab his q̄-
rū sanguis est tempatus quoniā ex dispositione
sui sanguis est solidus siue cōstans ī inchoatis ꝓ
pter grossiciē spirituū suoꝝ. Si vero sanguis sit
grossus et frigidus et turbidus: sicut in hn̄tibus
epar eq̄liter frigidū et siccuȝ tempato vel ā plius
frigidū et vtētibus his q̄ generant hmōi sāguīeȝ
disponit ad celerē et pmanentē tristiciā et ad len
tā vel tardā irā. Sȝ si excitet̄ ira ex forti causa ni
miū pseuerat: ꝛ inclinat ad odiū vel rancorē. For
titudo tū̄ ire istoꝝ minor est q̄ in hn̄tibus grossuȝ
et turbidū atq̄ȝ calidū sanguinē. Sȝ maior q̄ in
hn̄tibus ipsū subtilē ꝓpter qd̄ odiū naturaliter ī
ueterat̄ in istis. Ecce q̄ scd̄ȝ ista ꝛ similia sumūt
medici signa cōplexionū et attribuūt alias cōdi
tōnes sāguineis. alias colericis. alias flegmaticis
alias melancolicis. ¶ Cōsideratio deciano
na in q̄ ostendit̄ p exēplū grossū passiōes aliquas
spūales dispositiue causari ex actōe priaꝝ q̄litatū

PAssiones spūales solēt īmutari mediate tū̄
et dispositiue p actionē priaꝝ q̄litatū. Sub
sequit̄ hec cōsideratio ad declaratōeȝ p̄cedentis.
Nā varia dispositō sāguīs atq̄ȝ spirituū causatur
pn̄cipaliter a multiplici actōe q̄litatū priaꝝ. Su
mamus aūt ꝓ manuductōe declaratīā p̄dictoꝝ

exēplū qđ ī ebriis q̄tidie ꝯspicimus. Cōstat eī ali
quos priusq̄ vino se repleuerit tēpatos esse ⁊ seda
tos ī passiōibus suis ⁊ affectōibus q̄ post vinū a-
bundāter sūptū trahunt. hi ad irā vehementē.
hi ad tristiciā melēcolicā. hi ad leticiā effusā. hi
ad spē. hi ad tīorē. hi ad audaciā. hi ad odiū ⁊
īdignatiōez. hi ad benignitatē ⁊ amiciciā. Cur
aūt fit hec tāta varietas? nimirū q꞉ variat accidē
talis dispositio sanguīs ⁊ humoꝝ atq̄ꝫ spirituū ex
actōe vini ⁊ q̄litatū suaꝝ. Quo circa facile est ꝑpē
dere q̄tū opet hec vel illa ꝯplexio fixa quodā mō
⁊ ꝑmanēs sī ī accidentali ⁊ trāseūte dispositione
corpis dissimilis tanq̄ subita et potēs opa° subse
quat adeo q̄ď ē vt si videris ebriū prius sobriū fe-
re dicere possis hic vtiq̄ꝫ nō est ille. Deniq̄ꝫ q̄tū ꝓsit
ī morali negocio cognoscere taliū passionū tales
origīes tā apud se q̄ apđ alios vel corrigēdos vel
docēdos nō operosū est aduertere. cū nō eadē vi
deant ebriis et sobriis ꝼm phꝫ. aliterq̄ꝫ ꝓinde sit
ad deuotōez ⁊ v̄tutē īducēdi sic vel sic affectati.
Quod vtiq̄ꝫ vidit sapiēs mulier abigail q̄ nabal nō
nisi post vinū digestū ꝯmonuit hoc īsup lucidissīe
tradidit optimus moralis artifex gregorius in
Cōsideratō vicesīa de passiōi (suo pastorali.
bus ab imagīatōe causatꝭ ⁊ earū effectibus.

Passiōes oēs ꝑ imagīatiuaz v̄tutē solite sūt
vel itēdi notabiliter vel minui. Et hic isere
mus de ꝗliqs originibꝫ ipaꝝ passionū. Itaq̄ꝫ quā
tā vī hꝫ v̄tus imagīatiua tradūt phāntes ⁊ medi
ci ꝑ expiētie librū edocti. dicūt eī ipaz hr̄e v̄tutē
ꝗgitiaz ⁊ imutatiuā totius corpis. Quod vt facilius
innotescat supponamus pmo cum phō q̄ species

seu forma rei vel eius fantasma seu imago habet
vim alterandi proportionabiliter sicut habet res
cuius est imago. quēadmodū spēs ignis habet vī
calefaciendi. spēs niuis infrigidandi. non tñ ī eq̄
li gradu ad rem ipsā. Supponamus pterea q̄ spi
ritus aīalis delatiuus est formarū seu specierū. si
cut aer recipit spēs coloris vel aliorū sensibiliū.
Et he spēs licet non sint sensibiles impressiones
in corporibus dispositis/sicut spēs coloris causāt
imaginē in speculo: sic imaginatio turpis figu=
re recipit in spiritibus et facit et defertur in deci
so semine tēpore talis imaginationis spēs ethio
pis assimilationē inducit ad ethiopē. Hec autem
delatio forme imaginarie potest fieri dupliciter.
Unomodo q̄ ipsāet forma moueatur et deferat
ad motū sui subiecti. sicut si sal liquefiat in aqua
defertur et expanditur per aquā. Alio modo fit
hec diffusio p radicationē ipsius forme imagina
te que habet vim sui ipsius diffusiuā et causatōez
aliarū specierū ex seipa. sicut lux causat lumē qd
causatū potest pducere et aliud lumē. Suppo=
namus insup q̄ delatio taliū formarū p spūs pōt
puenire vsq̄ ad sensus exteriores. quo casu fiet ī
sensibus exterioribus talis sensatio suo modo q̄
lis fieret si ab extrinsecis obiectis moueret. Hāc
causā reddūt aliqui cur dormiētes exercent opa
q̄nq̄ vigilantiū: Cur etiā maniaci et aliq̄ melēco
lici credūt ea videre vel sentire extrinsecus q̄ nō ni
si intrinsecus certū est fieri. Hinc euenit vt dū hō
est in tenebris et timet putat se q̄nq̄ videre ima=
gines terribiles vel audire sonos horrendos. quē
admodū melencolici etiā in pleno die et locis lu

cidis patiuntur talia propter tenebrositatē spiri
tuū quos horret quodāmodo ipsa aīa vel virtus
imaginatiua. Et hīc semp̄ tristes incedūt qꝛ cau
sā tristicie sue secū ferūt. Hec est ratio cur aliq̄ ti
ment nō timenda. cur in suspitiōes mirabiles et
falsissimas cadūt: ita vt credāt se aliquā queri ad
mortē vel incarcerationē vel spoliationē et inde
fugiūt nemine ꝑsequēte trepidantes timore vbi
nō est timor. Cognoui talē tēpore meo q̄ ingenio
sissimus erat et perit⁹ valde ī medicina qui tādē
fugit ī nemora occulta nec vltra ꝓparuit. Sic ali
qs estimabat se gallū ⁊ more galli cantabat. Ali
us murilegū ⁊ sub lectis mures q̄rebat. ali⁹ ima
ginans se hr̄e cornua in frōte verecūdabaṫ quoti
enscūqꝫ videbat se inspici et frōtē tegebat. Alius
imaginās se notari de infectōne lepre vel de mor
bo caduco oēs hoīꝫ fugiebat et trepidabat aspe
ctus et sermones. alius imaginans se hr̄e pedes
ferreos calcabat validissīe sup̄ terrā. ali⁹ āmbulare
nō audebat fātasiās pedes suos esse vitreos. Sic
saluāt expositores aliq̄ quō nabugodonosor cōe=
debat fenū sicut bos ⁊ cū feris hītabat qꝛ scꝫ bo=
uē se esse fātasiabaṫ. Sic asserūt medici q̄ imagi
natio facit casū ⁊ mortē īducit. Et hāc ꝟtutē vsqꝫ
ad hoc eleuare voluerūt aliq̄ vt p̄ illā mirabiles ī
p̄ssiōes fierēt ī elementis ⁊ ī reb⁹ extrīsecis vt q̄
ad imaginationē alicui⁹ sicut refert auicēna ca=
dat camel⁹. Talia sūt innūerabilia nā īfinite sūt
spēs hm̄ōi fātasiarū vel melēcoliaꝝ ſm traditōeꝫ
medicoꝝ. quos orati⁹ furores appellat vel īsanias
deducēs ī hoc oēs hoīes ī aliquo stultos esse. Mil
le puellarū inq̄t pueroꝝ mille furores. et ī ecclesi

astico dr. Stultorum infinitus est nūer⁹. Hec autē
cōsideratio docet q̄ saluberrimū est assuefieri vt
anim⁹ nr̄ a fantasmatibus q̄tū possibile est fieri:
se denudet ⁊ auertat ī exercitatione sua. Qd' qli
ter fieri habeat tetigim⁹ alibi ī tractatulo de pra
ctica theologie mistice cōsideratōe vltīa. Rursus
apparet q̄ periculosū sit hoī dimittere se nimis
labi et ꝓfūdari ī imagines vel fātasias pserti vi
ciosas et circa peritura sēperq̄ labentia vt sūt be
neficia/honores/diuitie. Nā cū generent habitus
ex actibus frequentatis et habitus causent. natu
raliter fit vt pōdere sue inclinatiōis sic īmutent
imaginatiuā v̄tutē et ex cōsequēti totū hoīem q̄
necessitate q̄dā trahit hō velut brutū vt queād-
modū fit ī illis quos phs bestiales appellat. Sic
vtiq̄ verū est q̄ oīs imaginatio ꝓfūdata h3 suam
insaniā vel ebrietatē ⁊ q̄si demoniacā passionē: si
cut dicit origenes. Ledit quoq̄ notabiliter seu p
uertit totaliter iudiciū ratōis vt p3 ī philocaptis
pariter in ābiciosis/ī auaris/in iniuidis/ī īpaciēti-
bus. in quib⁹ verificat illō ꝓuerbiū. Furor fit le
sus sepius patientia. Ita demū ꝓuenit vt dimis-
so vocatiuo casu quo venire et īntroire ī domū dei
necesse est. q2 nemo sibi assumit hūc honorē s3 qui
vocat adeo tanq̄ aaron. alii p noīatiuū casū. alii
p genitiū. alii p accusatiuū. alii p ablatiuū ꝯpa-
ti passionibus q̄rant ascēdere. Addam⁹ ad hec
concursū multiformē flexū ⁊ reflexū que hūt ī po
tentiis cognitiis ip̄e imagines vel fantasmata vel
sp̄es adiuicē et cū habitibus et passionib⁹ inde se
quentibus ī potētiis affectiuis: ita vt nō sit dubi
um q̄n mirabilior varietas inde resultet q̄ suffice

ret causare simplex aliq̃ imago talis vel talis vel fantasma vel passio sequens. Qd si fuerit cõcursus ordinatus vt ĩ ṽtuosis nemo dubitauerit q̃n oriat̃ inde suauissima et mirabilis armonia velu ti cytharedorũ multorũ cytharisantiũ ĩ cytharis suis quã ip̃a ĩhabitatrix sapiẽtia delectat̃ audire Alioqn resultat horrenda prorsus ⁊ amarissĩa tumultuatio tanq̃ maris refrangẽtis ĩ se ⁊ ad cautes fluctus suos puto nõ ob aliud dixisse ꝓphetã Cor impii tãq̃ mare feruẽs. Deniq̃ sicut diximꝰ de imaginatiua ṽtute: ita ꝓportionabiliter suo modo traducere possumꝰ ad potẽtias superiores nõ organisatas q̃ sũt ratõ ⁊ spũs q̃uis ad actꝰ istarũ potentiaruꝫ nõ seq̃tur de ꝑ se corpis inmutatio quẽadmodũ ṽtus imaginatiua mutat illud. Fit tñ vt actuata vehemẽter ipsa ratio rapiat ad se quodãmõ potentiã imaginatiuã ⁊ ab actu suo suspendat eã. Sicut ip̃e spũs similiter actuatus rapit ad se rationẽ et imaginationẽ vt nesciat q̃ huiusmodi est an ĩ corpe vel extra corpus ea q̃ videt intelligat. Rursus fit aliqñ redũdantia supiorũ barũ potẽtiaꝝ ĩ inferiores quẽadmodũ beatitudo aĩe redũdat ĩ corpus et dotabit illud.

¶ Consideratio vicesima pria de decacordo psalterio cythara spũali et mistica et de cordis eius.

Passiones triplices spũales rõnales et aĩales reddunt ĩ ṽtuosis psalteriũ decacordũ cũ cãtico ĩ cythara. Spũs ei si q̃dã appropriatõe loq̃mur psallit/rõ cãtat/sẽsus cytharisat. Videamꝰ in primis de psalterio mistico qd̃ ad exẽplar cordis sicut et cytharã ars ipsa fabricauit. Noiemꝰ ğ corpꝰ seu lignũ nr̃i psalterii vĩ affectiuã supio-

rē ī q̄ tot corde sonabiles extēse sūt. quot sūt veri
tatis assertiones. vt ꝙ deus pater nr̄ est. ꝙ deus ī
celis est. ꝙ deus iustus iudex est. ⁊ ita de reliqs: q̄
si digito aliquo studiose meditatiōis sed ne q̄d ni
mis spūs hʒ plectrū discretōisquo tēdit et remit
tit cordas sētētiose veritatis. Rursus corde tales
debito moderamine tense ⁊ ꝑcusse reddūt sonos
varios ꝫm varietatē passionū: ita vt amorq̄ ē ge
neralis ⁊ radicalis passio stabiliat̄ ꝑ tenore. Por
ro decē reliq̄ passiōes efficiūt decē sonos alios pri
cipales. De sonis eī lateralibus ⁊ appēdiciis nō
est nūerus: sicut nec de hmōi passiōibus. Consti
tuamus si placʒ ꝑ manuductōe exēplari psalteri
um aliqd decē cordarū ⁊ decē orōis dn̄ice senten
tiis sicut ex decē p̄ceptis iuxta imaginatiōem au
gustini vel ex aliis scripture locis fabulari potu
erat. Primā cordā sumimus ex hoc noīe pater.
et hec appellat̄ paternalis adoptio. secūdā ī hoc
noīe nr̄. q̄ appellat̄ fraternalis associatio. hēmus
tertiā cū dr̄. ī celis. hec est dei exaltatio. Habem⁹
alias septē iuxta septē petitōes q̄ sūt diuini noīs
sc̄tificatio. Sāctificet̄ nomē tuū. dei dn̄atio. Ad
ueniat regnū tuū. volūtatū diuine ⁊ hūane vnitō
fiat volūtas tua sicut ī celo et ī terra. ꝓpria defe
ctō. panē no. quo. da no. hodie. debitoꝝ multipli
catō. dimitte no. de. nostra. tentationū īuasio. et
ne nos īdu. ī tentationē. mali eterni notatio. sʒ li
bera nos a malo. ꝑcute cordā primā digito studio
se ⁊ attēte meditatiōis. illa reddet sonitū amoris
dei. ꝑcute cordā secūdā illa reddet sonū amoris
ꝓximi. ꝑcute cordā tertiā illa reddet cōstātiā au
dacie. ꝑcute cordā qr̄tā illa reddet sonū zeli ⁊ ire

sit pphanantes dei nomē. pcute cordā quītā illa reddet sonū scte spei. Porro corda sexta dū tāgitur sonat delectatōez atq leticiā. corda septīa desiderīū ⁊ psecutionē. octaua dolorē ⁊ odiū. nona fugā ⁊ horrorē. decīa timorē ⁊ de suis viribus fidētibus despatōez. Potuerat hoc latiori sermone deduci ostēdendo q etiā corda p̄ia q̄ est paternalis adoptio si tāgat sapiēter digito scte meditationis apte reddit sonū quēlibz v̄tuose ⁊ spūalis affectōis. Sit rursus ī alia q̄libz q̄uis nō eq̄ facilitate reperies vt sit sonus tuus multiplicat⁹ super nūerū. Ex q̄ resonātia fit q cadūt et recedūt maligni spūs viciorz tanq̄ cytharizāte dauid desinebat neq̄ spūs exagitare saul: ita vt cuilibz decē sonorū p̄cipaliū possit aptari vnus ex trāsgressionibus decē p̄ceptorz. Addamus ad hoc q dū meditatio nostra fert̄ sup hmōi cordas sentētiose veritatis et ad reddēdū sonoritatē religiose affectōis seu passiōis fit h⁰ aliqñ p rōes sūptas ex eternis ⁊ p̄mis sapiētie p̄cipiis. et tūc reddit̄ son⁹ ī psalterio tanq̄ de supius. Fit hoc aliqñ p rōes sūptas ex affectibus ⁊ sēsualibus expientiis et ita resultat sonus ī cythara tanq̄ ex īfimis. Fit hoc aliqñ p rōes sūptas ex deductiōe ꝯclusionū p p̄cipia p̄ia vel p ratōcinationē ab effectibus ad causas suas sūptā. Et ita redditur cāticū iocūdū velut ī gutture ⁊ faucibus rōis. Sic psallimus spū ⁊ mēte cātātes ī cordibus n̄ris cātica dñi. Sic cytharizamus mortificatis q̄dāmō ⁊ p disciplinā desiccatis. Alioqui nō esset psalteriū iocūdū cū cythara. sic optabat psallere canere et cytharizare q̄ dicebat. Exurge psalteriū ⁊ cythara exurgā dilucu

lo. Sz qd ꝑeor est exurgere diluculo. Puto ꝙ est
ad primos gratie cōtēplatiue radios splēdentes
ꝑ aīe regionē ꝓtinus erūpere ⁊ velut ex sententia
dicere. Bonū est cōfiteri dn̄o ⁊ psal. noī tuo altis
sime. misticis modis dictis. Ad ānūciādū mane
ꝓspitatis miaz tuā ⁊ veritatē tuā ꝑ noctē aduer=
sitatis. In decacordo psal. cū cātico ī cythara.
¶ Consideratō vicesima secūda quō ꝟmo passio
nalis sit vtilis ⁊ quō nō ⁊ quō discretō quoq₃ ꝑmit
tit passiones tā viciosas ꝙ laudabiles.

P Assionales sermones assumi possūt vt idu=
cant hoīes ad ꝟtutē. veritate tn̄ et discretō
ne semꝑ obſuata. Laudat aristoteles ī rethoricis
illa iudicia apud q̄ ꝓhibent dici sermones passio
nales et vbi veritas nuda ꝓponi iubet. Recte id
quidē si nulla ex ꝑte iudex q̄reret aliunde diuerti
a tramite recto iusticie. quēadmodū si nullos vn
ꝙ fieri cōtingeret ꝑalogismos. ars de sophisticis
elēchis frustra esset. Sz cū ꝑsuasiōes passionales
quotidie fieri cernamus aduersus veritatē tā ꝑ
nosipsos in q̄bus hitant hmōi passiōes ex corru=
ptela pctī ꝙ ꝑ alios. Quis ꝓhibuerit sicut argu
it augustinus q̄rto de doctrina xp̄iana. q̄s inq̄ ꝓ
hibuerit eloquentiā seu ꝑsuasionē rethoricā idu
ci licere ꝓ defēsiōe veritatis ⁊ ꝓ sua ī cordib⁹ hu
manis plātatōe vt libēter ⁊ obediēter audiat veri
tas aduersus palliatā ⁊ fucatā falsitatē. Addim⁹
ī cōsideratione ꝙ veritas tn̄ et discretio semꝑ ob=
seruet. Male eī ꝓ veritate certaret falsitas. q̄m
nō fiūt mala vt bona eueniāt. Similiter nec asse
renda falsa sūt vt veritas cōfirmet. Proīde si mo
uere q̄sieris aliquem ꝑ sermōes passiōales nō ob

seruata discretōe: nichilominus magis effeceris
q̄ si equū velocē stimulares ad currendū. Sicut
enī discretō sine affectiōe passiōali iacet: sic affe-
ctō sine discretiōe p̄cipitat. Qua ī re placeat attē
dere q̄s industrias obseruat discretio. discretio p
mittit passiōes aliq̄s viciosas succrescere dū v̄tu
tibus curā īpendit. Docʒ q̄ppe eā euāgelica pa-
bola de nō extirpādis ꝓ oī tp̄e zizaniis ne simul
eradicet̄ ⁊ triticū. Raro eī vel nūq̄ germinat tri
ticū ī nobis v̄tutis sine zizaniis et paleis alicui⁹
vanitatis p̄serti cū primū necesse sit esse illud qđ
aīale est s̄m apostolū. deīde illud qđ sp̄uale. Aī-
derint g̃ q̄ indiscrete se habeāt eruditores puero
rū vel alioꝝ aīaliū hoīʒ q̄ parū d̄nt ī moribus a
pueris si ꝯtinuo eos q̄sierit exuere ab oī passiōe
viciosa eos velut ad sp̄ualē senectutē subito ꝓue
here cōtēderit. Si demū sine ordīe ⁊ tp̄e zel⁹ coꝝ
nō s̄m sciāʒ īplacabili feruore īmo furore passiōeʒ
oēʒ p̄seq̄ molit̄. ampli⁹ v̄o p̄mittit discretō passi-
ōes aliq̄s germinare vel crescere. nō q2 placeant
aut pulchre sint: sed ne deteriores īualescāt passi
ones. sicut retundit̄ clauus clauo. et dolor est me
dicina doloris. Sic eī respectus hūane laudis vel
timor īfamie vicit aliq̄n turpiores adulterioꝝ et
stuprorū ⁊ rapinaꝝ aut alioꝝ hmōi flagicioꝝ opa
tiones. Sic tolerabilius est p̄mittere diuisionem
odiosā fieri inter q̄sdā p̄sonas q̄ īpudico se amo-
re cōmaculēt. Sic ad felicē reipublice ministra-
tionē inducunt̄ ipsi pricipes aliq̄n p fame repro-
missionē: sic ad litteras cognoscendas ꝓdest pue
ris emulatio q̄dā licʒ viciosa vt socios exuperent
Rursus discretio sicut p̄mittit passiones aliq̄s vi

superabiles: sic aliq̄s laudabiles p̄serti feruidas
et sublimes qn̄ cessat inducere si in deteriorē exi
tum eas versū iri cognouerit vt puta si parere si
bi. si frenū suū pati postea recusarēt. Nō ei p̄sen
tia tantūmō spectare satis habet discretio sz reꝝ
exitus prudenter ipsa metit̄. Nichil q̄dē sublimi
us sz nichil periculosius et tentationibus magis
expositū q̄ ābulare ꝑ viā affectionis amorose dū
vehementiā ī se hꝫ sic amor vti. 3. d. t. vehemen-
tissima est passionū. Postremo placꝫ ipsi discre
tioni sobria mens et modesta si tū solicita est ā-
bulare cū deo suo ꝑ viā mādatoꝝ suoꝝ et hoc via
regia a patribus trita tanq̄ si iumentū sit apud
deū tāq̄ p̄terea sit asina quā agitat iesus ī ihrlm̄
plus inq̄ placet talis q̄dā rudis mēs et arida ter
ra sine aq̄. q̄ si reiecto freno discretiōis q̄rerz du-
ctu ꝓprioꝝ affectuū ī mirabilibus supra se ꝑ p̄ru
pta montiū cōtēplationis ꝑ alta et sublimis sapi
entie ꝑ desideria flāmantia q̄bus accendit̄. felici
ter q̄dē si discretioni semꝑ inheserit saluare se ī
monte et illic despectis ymis iubilare deo in de
cacordo psalterio cū cantico in cythara et cū pro
pheta Abacuc dicere ex sentētia. Super excelsa
mea deducet me victor in psalmis canentem.

Explicit tractatus notabilis: de passionibꝰ
aīe Editus a magistro Johanne Gerson cā
cellario parisiensi: necnon professore sacre
theologie eximio.

